

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXIV. évfolyam

Subotica, SZOMBAT, 1923 december 22.

346. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délelőtt

TELEFON SZÁM: Kiadóhivatal 8-58, Szerkesztőség 5-10

Előfizetési ár negyedévre 135 dinár

SZERKESZTŐSÉG: Kralja Alexandra-utca 4 szám alatt

Kiadóhivatal: Kralja Alexandra-utca 1 (Lobach-palota)

Proletár városok

Zentai tudósítónk jelentése alapján megdöbbenve regisztráljuk a hirt, hogy a zentaiak körében mozgalom indult meg Zenta városnak nagyközséggé való visszafejlesztése érdekében. A legfájdalmasabb s legbeszédesebb dokumentumai közé tartozik ez az akció annak a politikai rendszernek, mely a földosztás demagógiának terrorja alatt az országnak s az ország népének minden vitális érdekét elhanyagolja.

Amíg Angliában a most lefolyt választási harcban a földreform tudományának legtisztább nézetei hadakoztak egymás ellen s a konzervatív s a liberális pártok zászlai alatt a legtisztább s leg tudományosabb meggyőződések vívták meg csatájukat, amíg Angliában az uralomért küzdő politikai pártok ázzal akarták megnyerni a választók tömegeit, hogy melyik tudja az állami közösségnek könnyebben, biztosabban és maradéktalanabban visszaszerezni a földjárdékot, addig az SHS. királyság földreformerei megszakítanak minden összeköttetést a tudományos vizsgálódás eredményeivel s a gyakorlati élet tapasztalataival s a földreform kérdését a legnaivabb földosztás követelményei szerint igyekeznek megoldani. Ez a megoldás a földreform kérdését a legprimitívebb számtani feladattá teszi. Az egyik oldalon adva vannak a vajdasági földek, a másik oldalon a különböző jogcímen földigénylők. A földreformerek nem tesznek mást, mint a vajdasági földeket szétosztják a földigénylők között. Hogy az agrárreform alá eső földek megmaradt darabjain biztosítva maradjon a termelés, hogy a földhöz jutott földigénylő megművelje a földet és maga művelje meg, hogy az ország termés eredményét nem rontja-e meg végszertesen s jóvátehetetlenül ez a földreform, azzal az agrárreform politikája nem törődik. A politikusoknak nem fontos az sem, hogy a virágzó vajdasági városok összeroppannak-e majd azok alatt a terhek alatt, amelyeket eddig földjeik jövedelméből tudtak csak fedezni s hogy nem fogják tudni a földek jövedelme nélkül a legelsőrangúbb közegészségügyi és kulturális feladatokat sem teljesíteni. A politikusoknak nem fontos az sem, hogy a gyakorlati példák megbecsülhetetlen erejével tanító mintagazdaságok kénytelenek tényszerű állataikat eladni, mezőgazdasági iparukat visszafejleszteni s az extenzív gazdálkodás rendszere felé törekedni, nem fontos az sem, hogy a földosztás szociális feladatát nemzetiségi szempontokkal meghamisítva több szociális igazságtalanságot idéz föl, mint a mennyit ki tud elégíteni. A politikusoknak csak az a fontos, hogy a lehangosabb követelőköt kielégítsék s olyan módon elégítsék ki, hogy ezáltal a tömegek előtt népszerű kívánságot teljesítsenek vele.

Igy történhetik aztán meg, hogy városi földeket is agrárreform alá vonnak, melyek pedig köztulajdonban vannak, melyek az egész városi közönség terheit viselik. Így történhetik meg, hogy a legkitűnőbbben s a szociális szempontból is leghasznosabban értékesített városi földek törpegazdaságainak bérloít elűzik a földekről, hogy gazdasági fölszeléssel nem rendelkezők s a földet megművelni nem képes igénylők között osszák szét. Így történik, hogy a virágzó, kulturá-

lis hivatásukat betölteni igyekvő gazdag bácskai városok máról-holnapra nincsetlen proletárok lesznek s ezzel ellátatlanná válik az a sok szociális feladat, amit eddig a városi gazdálkodások betölthettek.

Csak az kellene, hogy a politikusok kezéből agrárszociológusok kezébe kellene adni ennek, a jelen és jövő szemponjtából legnagyobb jelentőségű problémának gyakorlati megoldását, csak az kellene, hogy a tudományos kutatások eredményével s a gyakorlati élet tapasztalatainak bizonyító erejével többet törődjenek, mint a demagógia jelszavaival. Mindjárt kevesebb lenne a nemzetiségi sérelem, a szociális igazságtalanság, több lenne a munka s nagyobb a mindennapi kenyér.

kozott a bizottság. A vitában Puse-njak klerikális, Vujics földművespárti és Alics muzulmánpartii képviselők vettek részt. Setyerov Szlavkó demokrata a különböző hitelek átcsoportosítását javasolta, mert ilyen módon négy millió dinárt meg lehetne takarítani. Ezt az összeget az új parlament építésére lehetne fordítani, amely célra így 6 millió helyett 10 millió dinár állna rendelkezésre. Sztojadinovic pénzügyminiszter kijelentette, hogy ez az átcsoportosítás már meg is történt. Boriszavljevics demokrata 35 millió dinár hitelt követelt a Montenegrót a Szandzsákkal összekötő utak kiépítésére. Vilder demokrata hosszabb beszédében azt kifogásolta, hogy Horvátországgal nagyon mostohán bánik a költségvetés. A horvátországi utakra csak tízmillió dinárt irányoztak elő, így egy kilométer utra csak 1900 dinár jut, ezzel szemben Szerbiában 10.000, Montenegróban 6000, a Vajdaságban 5000 dinárt fordítanak kilométerenként az utak karbantartására. Az állami épületek fentartására is nagyobb hitelek beállítását követeli. Radonics Jován radikális a megyei utak javítására 1.200.000 dinárnak a költségvetésbe való felvételét kéri és azt kívánja, hogy a költségvetésben részletesen sorolják fel az építendő utakat. Sztojadinovic pénzügyminiszter kijelenti, hogy ez a javaslatot nem fogadhatja el. Jethcsics képviselő, egy délszerbiai utca építésére hatmillió dinár megszavazását kéri, a pénzügyminiszter azonban kijelenti, hogy erre a célra csak hárommillió dinárt hajlandó adni. Vojics demokrata a montenegrói és Novakovic radikális a dalmáciai utak kijavítását követeli. Kujundzics demokrata Délszerbia részéről követel nagyobb hiteleket. Ezután Sztojadinovic pénzügyminiszter különböző módosításokat jelent be, amelyek folytán a költségvetés 21 millió dinárral csökkent. Tekintettel arra, hogy a lemondásban levő építésiügyi miniszter nem vett részt az ülésen, a bizottság a javaslatot 18 szavazattal 7 ellenében elfogadta.

Befejezték a költségvetés tárgyalását

A földművelési-, erdő-, bánya- és építésiügyi miniszteriumok büdzséje — A pénzügyi bizottság ülése

Beogradból jelentik: A pénzügyi bizottságban gőzerővel folyik a költségvetési vita és pénteken három tárca költségvetését fogadta el a bizottság. Az ellenzék nyilvánvalóan ki fog merülni a hosszú költségvetési vitában és ezzel elősegíti a kormánynak azt a tervét, hogy a költségvetési vita a pénzügyi bizottságban mielőbb befejeződjék és a költségvetés tárgyalását a parlament összeülése után azonnal meglehessen kezdeni.

Az ellenzék harci kedvének lendüléséhez erősen hozzájárul az ellenzéki sorok zűlétsége, amit az utolsó napok politikai eseményei idéztek elő. A klerikálisoknak a radikálpárttal való tárgyalásai meglezítették az ellenzéki pártok között eddig is gyengének bizonyult együttműködést és különösen a demokratákra volt leverő hatással a klerikálisoknak a kormánynak való közeledése.

A másik oka annak, hogy az ellenzék sokat veszített harc képességéből, a demokrata pártban uralkodó állapotokban keresendő, amelyek a pártegységet felbomlással fenyegetik.

Kísérlet a demokratapárt egységének helyreállítására

A demokratapárt centruma Marinkovic Voja vezetésével nagy erőfeszítéseket tesz arra, hogy a pártegységet fenntartsa, de az akció sikerében ez a csoport maga se hisz. A demokratapárt főbizottsága pénteken délelőtt különben újra ülést tartott, amelyen olyan kérdéssel foglalkoztak, amely alkalmas volna a belső ellentétek letompítására. Ez az ellentéteket áthidaló eszköz Marinkovic Vojának a pártstatutumok

megváltoztatására vonatkozó javaslata volna, amely — mint ismeretes — az önkormányzatok hatáskörének lényeges kibővítését tartalmazza. Legutóbb a főbizottság megbízta Marinkovicot, hogy legközelebb konkrét formában terjessze elő javaslatát, amit Marinkovic a pénteki ülésen meg is tett. A javaslatot a főbizottság változatlanul elfogadta, azzal, hogy azt a párkongresszus elé fogják terjeszteni.

A főbizottság kedden ismét ülést tart, amelyen a párkongresszus előkészítésével fog foglalkozni. Ezt a párkongresszust, — amely valószínűleg döntő befolyással lesz a demokratapárt történetében — márciusban vagy áprilisban tartják meg, azonban a kongresszus megtartásának helyét és pontos időpontját még nem állapították meg.

A pénzügyi bizottság ülése

A pénzügyi bizottság péntek délelőtti ülésén folytatták a földművelésiügyi tárca költségvetésének tárgyalását. A vitában Alics muzulmánpartii, Popovic radikális, Boriszavljevics, Setyerov és Jujics demokrata és Puse-njak klerikális képviselők vettek részt. Ezután Miletic Koszta földművelésiügyi miniszter hosszabb exposé keretében ismertette tárcájának szükségleteit. A pénzügyi bizottságtól 115 millió dinár újabb hitelt kért, de beleegyezett abba, hogy a pénzügyminiszter felőzetesen tanulmányozza át a követeléseket és csak azután hozza meg a pénzügyi bizottság döntését. E miatt a költségvetés fölött a bizottság nem is határozott.

A délutáni ülésen az építésiügyi miniszterium költségvetéséről tanács-

Ezután áttértek az erdő- és bányászati miniszterium költségvetésének tárgyalására. Puse-njak klerikális a szlovéniai faexport és fakitermelés érdekeiről beszél és követeli, hogy tisztázzák a trbovljei bányászstrájk ügyét. Popovic Toma radikális azt javasolja, hogy Délszerbiában minden községben állítson fel az állam egy kenyérsütő kemencét. A pénzügyminiszter ehhez hozzájárul és erre a célra 60.000 dinárt helyez kilátásba. A költségvetést ezután 17 szavazattal 7 ellenében jóváhagyta a bizottság.

Végül a tartalékhitelről szóló költségvetésről tárgyaltak, amelyet 17 szavazattal 7 ellenében vita nélkül elfogadtak. Ezek a hitelek összesen 121 millió dinárra rugnak. A bizottságnak most már csak

pénzügyi törvényt kell letárgyalni és ezzel befejezik az egész költségvetési törvényjavaslat bizottsági tárgyalását.

Radics Olaszországba megy?

Meg nem erősített zagrebi jelentések szerint olasz politikai körök Radicsot meghívták Rómába, hogy horvát köztársasági akcióját onnan irányítsa. A meghívó olasz párt az akcióhoz állítólag az olasz parlament támogatását is kilátásba helyezte, ezzel szemben ellenszolgáltatásként Radics lemondana Dalmáciáról és adriai szigetéről Olaszországra. A hírek sem Zagreb, sem Beogradban nem adnak hitelt és annak semmi fontosságát sem tulajdonítanak.

Több száz halottja van a columbiai földrengésnek

Városok romhalmazban

A Havas-ügynökség jelentése szerint a columbiai földrengés, amelynek eddig is több száz emberáldozata van, megszakítás nélkül tovább tart. A földrengés következtében több város félig romhalmaz; a házak legnagyobb része összeomlott. Különösen nagy pusztítás érte Bogotai város vidékét, ahol minden épület, minden vasuti és távirtda berendezés a katasztrófa martaléka lett. Maga Bogotai város teljesen elült a föld színéről. A vidék lakosainak nagy része elmenekült az ország déli részébe, ahol a földrengés nem olyan nagymérvű.

A hatóság részéről kiküldött mentő-csapatok munkáját nagyon megnehezíti, hogy a földrengés egyre vehemensebb és nagyarányúbb. A katasztrófa az első napon csak pár száz négyzetkilométer területen pusztított, ma pedig угyszólván az ország egész északi részét befogja. A földrengés emberáldozatairól nincs még pontos jelentés. Bogotai-ban kevesen haltak meg, mert a lakosság nagy része az első órákban kiköltözött a városból és a környező mezőkön telepedett meg. A mentő-csapatok négyszáz halottat huztak ki a házak romjai alól és több száz sebesültet vettek ápolás alá.

Letartóztatták

a novisadi adóhivatal sikkasztó tisztviselőjét

Novisadról jelentik: Drasenovics József városi adóhivatali tisztviselőt, aki mint ismeretes, különböző szabálytalanságokat követett el és azután megszökött, pénteken a felső-karlováci csendőrség a novisadi rendőrség körözése alapján letartóztatta és Novisadra szállította.

A kézrekerült sikkasztó tisztviselő a rendőrségen kihallgatása alkalmával kijelentette, hogy szűkös anyagi viszonyai kényszerítették arra, hogy szabálytalanságokat kövessen el és illegitim úton szerezzen pénzt adósságai rendezésére. Elmondotta, hogy a csalásokat úgy követte el, hogy a hivatalba adófizetés miatt bejáró kereskedőknek, akik sokszor kénytelenek voltak sokáig várakozni, felajánlotta, hogy helyettük befizeti a pénzt és az adókönyvet másnap visszaadja nekik. A rábizott összeget azonban soha sem fizette be teljesen, hanem egy részét magához vette, az adókönyveket pedig megfhamisította. Körülbelül 20 felet károsított meg harminc-negyven ezer dinár erejéig. A károsultak közt van Zsurkovics György szállodatulajdonos, akitől tízezer dinárt sikkasztott

el. Lövy Adolf kereskedő, akitől kétezer dinárt és Wiegenfeld Józsa, akitől pedig négyezer dinárt tulajdonított el. Azt vallotta, hogy amikor felfedezték csalásait, öngyilkos akart lenni, de hosszú lelkiútja után

lemondott a halálról és Kamenicán keresztül Felső-Karlovára szökött, ahol a csendőrség letartóztatta.

A novisadi rendőrség Drasenovicsot holnap átkíséri az ügyészséghez.

Befejezéshez közeledik

a szubotici adókiadó bizottságok munkája

Ujév után kikézbessítik az adó-értesítéseket

A szubotici adókiadóbizottságok — mint emlékeztetés — már az év elején kezdték meg működésüket, amelyet azóta megszakítás nélkül folytatnak. Az évekre visszamenőleg kiadó különféle adók, valamint az adózók nagy számára való tekintettel az adótárgyalások sokkal lassabban haladtak, mintsem gondolták volna és így az adókiadó bizottságok egy évet vesznek igénybe. Az adótárgyalásoknál hamar kitűnt, hogy a bizottságnak az adózók részéről bemutatott annyi üzleti könyvet, okmányt és más adatot kell áttanulmányozni, hogy az adókiadók csak nagyon lassan haladhattak előre. A várakozáson felül hosszú ideig tartó adókiadók egyrészt az adókiadó bizottságok tagjait hozták nehéz helyzetbe, akiket polgári foglalkozásuk is leköti és így igen sokan lemondtak időközben az adókiadó bizottságokban viselt állásukról, másrészt rengeteg idővesztéssel járt az adózókra nézve is, akik néha kétszer-háromszor is meg voltak idézve az adótárgyalásra, amíg végre sor került rájuk.

Most azonban végre az adókiadó bizottságok már letárgyalták az adófizetők legnagyobb részét és az adókiadók hónapok óta tartó munkája olyan stádium-

ban van már, hogy valószínűleg néhány héten belül teljesen befejezik az adókiadók munkáját. Ezután gyorsabb tempóban haladhat majd már a pénzügyigazgatóságnál a kivett adók összegszerű megállapítása is, tekintettel arra, hogy az adótárgyalásokon eddig elfoglalt pénzügyigazgatósági vezető tisztviselők is felszabadulnak és az adókiadók munkájának szentelhetik minden idejüket. Így újév után fokozottabb mértékben fogják folytatni az adókiadók kikézbessítését, úgy, hogy a hosszú várakozások után most már hamarosan tudni fogják az adófizetők, hogy mennyi adót is vetettek ki rájuk.

Ezzel egyidejűleg legközelebb már megkezdik működésüket az adófelügyeleti bizottságok is, amelyeknek munkája, a jelek szerint, ismét hosszú időt fog igénybe venni. Az adófelügyeleti bizottságok munkája is előreláthatólag hónapokig fog elhúzódní.

Az adózók azonban egyelőre az adóértesítések kikézbessítését várják a legnehezebben, hogy így végre tudomást szerezzenek kirótt adóról. Ez újév után hamarosan megtörténik és így végre meg fog szűnni az a bizonytalanság, amely az adózókra nehezedik.

Csak udvariasan...

Régi háborus akták titkai

Egy haszon van az alapjában véve már hatalmas háborus akták közléséből. A tömegek, amelyek mentettek, véreztek, szenvedtek, látják, hogy az ő életük milyen olcsó volt, diplomaták, generálisok, politikusok kezében. Talán általánosabb lesz a tudat, hogy milyen gazság a háboru, ha a világháboru memoirjainak adatai nyilvánosságra kerülnek.

Conrad tábornagy most adta ki memoirjainak negyedik kötetét. Ezeknek a memoiroknak az a vezérmotívuma, hogy Conrad akarta a háborút. Hogy a monarchia hadseregének vezérkari főnöke, aki ragaszkodott ahhoz, hogy a háborút megüzenjék, mennyire tájékozott volt az erőviszonyokról s arról, hogy a monarchia milyen segítség-re számíthat, arra érdekesen világít rá most a »Corriera della Sera«, amely az emlékiratok megjelenésének alkalmából két levelet közöl. Az egyiket 1914. augusztus 1-én írta Conrad az olasz vezérkar főnökéhez Cardonához. Ez a levél így hangzik:

Kegyelmes Uram!

A komolyvá vált helyzet arra kötelez engem, hogy Excellenciáddal szóbelileg állapodjak meg azokról a kérdésekről, amelyekről az elhunyt Pollic generálissal bizalmasan már tárgyaltam. Vele meg is állapodtam a következőkre: Olaszország azokon a csapatokon kívül, amelyeket háboru esetén Németország rendelkezésére bocsát, Ausztria-Magyaror-

szágnak is segítségére siet más csapatokkal.

Kérem Excellenciádat, kegyeskedjék velem közölni, hogy mely csapatokat jelöli ki erre a célra és hogy ezek mikor és hogyan állanak rendelkezésünkre? A két vezérkarnak természetesen azonnal meg kellene egyeznie a csapatok szállítására vonatkozólag, miként annak idején Németországgal történt. Kérem Excellenciádat, kegyeskedjék bécsi delegátusát kijelölni, akivel én azonnal megkezdhetem a tárgyalásokat.

Üszinte nagyrabecsüléssel igaz tisztelője:

Conrad,

gyalogsági tábornok.

A Conrad által említett német-olasz katonai megállapodást a két ország kormányai 1914 március hó 11-én kötötték. Olaszország ebben arra kötelezi magát, hogy a Rainánál szükség esetén három hadtesttel és két lovashadosztállyal siet Németország segítségére.

Conrad, mielőtt a háboru megindítására nézve szavazott, csak azt a csekélységet mulasztotta el, hogy érdeklődjék Olaszországnál, állja-e a katonai konvenciót.

Mikor az osztrák vezérkari főnök levelét megírta, akkor Olaszország már semlegességi nyilatkozatot tett, amit Cadorna a következő szintén udvarias levélben közölt Conraddal.

Kegyelmes Uram!

Szíves levelének válaszként

bátorkodom Excellenciáddal közölni, hogy az olasz királyi kormány semlegességi nyilatkozata folytán nem vagyok abban a helyzetben, hogy Excellenciád levelére érdemben válaszolhassak. Kérem Excellenciádat, fogadjon őszinte tiszteletem és nagyrabecsülésem nyilvánítását,

Excellenciád igaz híve:
1914 augusztus 3.

Conti Luigi Cadorna,
vezérhadnagy.

Conrad csak tájékozatlan volt, Cadorna csak megszegett egy szerződést, de az udvariasságban nem volt hiányosság. Mindkét levél csak úgy csöpög az udvariasságtól.

A nyugdíjasok

karácsonya

Mezitlábás nyugdíjas tanárok és éhező vasuti főtisztviselők

A vajdasági magyar nyugdíjasokat ért újabb súlyos sérelem, amely az állampolgárság megszerzését még az eddiginél is jobban megnehezítette, épp a karácsonyi ünnepek küszöbén érte az amugy is rossz sorsban lévő, nyomorgó nyugdíjasokat. A beogradi küldöttség-járás eredménytelensége után az anyagi gondokon kívül most az ünnepek előtt az állampolgárság megszerzésének súlyos gondja is járul és az a nyomasztó nyugtalanság, hogy újév után esetleg beszüntetik az eddig folyósított csekély illetményüket is.

Ilyen viszonyok között intézett a nyugdíjasok gyorssegélyirodája az elmúlt héten a társadalomhoz felhívást azzal a kéréssel, hogy a jómódú emberek segítsék a nyomorgó nyugdíjasok szomorú karácsonyát valamelyet enyhíteni. A gyorssegélyirodának előttünk fekvő kímulatása szerint ennek a felhívásnak eddig nagyon kevés eredménye volt. Mindössze a következő adományok gyűltek eddig egybe a nemes célra: Nyugdíjasok szövetsége 1250 dinár, régi altiszti kör 800 dinár, Rudics Ignác földbirtokos 300 dinár és özv. Schilling Kálmáné 10 kgr. liszt. Ugyiszólván tehát csak a nyugdíjasok adtak nyomorgó sorstársaiknak, azonban ez a kevés adomány nem elég ahhoz, hogy a száznál is több súlyos nyomorban élő családon csak a legkisebb mértékben is segíteni lehessen.

Ezért a gyorssegélyiroda újból apellál a jószívű emberek érzésére, segítsenek a nyomorban tengődő, éhező és rongyos ruhákban didergő öreg nyugdíjasokon, akik között nagyszámban vannak volt középiskolai tanárok, állomásfőnökök, más magasrangú állami tisztviselők és ezeknek özvegyei. Nagy részt szegények várnak a karácsonyi segélyre, akik közül sokan még az uccára se tudnak kimenni, mert egyetlen pár cipőjük is teljesen rongyos. Ha azonban már ruházati cikkeikkel nem is tudja ellátni a gyorssegélyiroda a nyomorgó nyugdíjasokat, legalább azt szeretné lehetővé tenni, hogy a szeretet ünnepén meleg ételhez juttassa őket és ezért elsősorban a malmoktól kérnek bármilyen mennyiségű liszt-adományokat. Ugyiszintén a nagyközönséget is ezton hívja fel, hogy a gyűjtési akciót adományaival támogassa.

A nyugdíjasok szegényes karácsonyi ajándékát szombaton és hétfőn délelőtt tíz órakor osztják ki a gyorssegélyiroda helyiségében és hinni kell, hogy a jószívű emberek még az utolsó napon eljuttatják jótékony adományaikat azoknak a szerencsétleneknek, akik egy élet jutalmául az idei sivar karácsonyhoz hasonló ünnepnapokat kapnak a nyomor hétköznapijait után jutalmul.

Szovjetország ajánlata Jugoszláviának

Fel akarja venni a diplomáciai összeköttetést

Berlini jelentés szerint az ottani orosz szovjetmegbízott a jugoszláv követnek jegyzéket adott át, melyben Oroszország felajánlja a diplomáciai összeköttetés felvételét Jugoszláviával. A maga részéről kötelezettséget vállal, hogy semmiféle kommunista propagandát nem fog kezdeményezni vagy támogatni Jugoszláv területen, viszont a jugoszláv kormánytól azt kéri, hogy a Vranjel-hadsereg segélyezését szüntesse meg és ne adjon menedéket semmiféle orosz ellenforradalmi köröknek.

Forradalmat készít elő a szovjet az Egyesült Államokban

Washingtonból jelentik: Hughes államtitkárnak azzal a kijelentésével kapcsolatban, hogy Oroszországgal nem hajlandó tárgyalni, a külügyi hivatal közzétette a szovjetkormányának Amerika munkáspártjához intézett elfogott utasításait, amelyek részletes terveket tartalmaznak az Egyesült Államok proletáriumának forradalmára vonatkozólag és azt a célt tűzik ki, hogy a Fehér Háza fel lehessen vonni a vörös lobogót.

Az igazságügyminiszterium biztosította a külügyi hivatalt, hogy ezek az utasítások hitelesek. Az orosz programmnak egyrésze harcra szól, amelyek hetenként egyszer főgyakorlatokat végeznének és a pionirmunkákban oktatást nyernének. Az okiratok közlése azt óhajtja bizonyítani, hogy Hughes államtitkárnak az a kijelentése, mely szerint az orosz propaganda az Egyesült Államok területén még mindig folyik, teljesen jogosult.

Csicserin sürgönye a Vatikánhoz

Római jelentés szerint Csicserin orosz külügyi népbiztos a Vatikánhoz jegyzéket intézett, melyben kijelenti, hogy az orosz szovjetkormány hajlandó kötelezettséget vállalni az Oroszországban élő katolikusok teljes szabadságára, abban az esetben, ha a Vatikán de jure elismeri az orosz szovjetkormányt.

Bethlen elfogadta

a népszövetség pénzügyi és politikai követeléseit

Január közepén folytatják a kölcsön tárgyalásokat

Párisból jelentik: A magyar kölcsönakció tárgyalásai csütörtökön azzal fejeződtek be, hogy a népszövetség tanácsa a végleges döntést január 16-ikára halasztotta. A népszövetségi tanács csütörtöki ülésén határozatot hozott, amely szerint elfogadja a két betérjesztett — pénzügyi és politikai — jegyzőkönyvet.

A Csehszlovák sajtóiroda közleményeiből kiderül, hogy a kisantant két súlyos feltétellel járult hozzá a jegyzőkönyvek elfogadásához: először is ragaszkodik évi tízmillió aranykorona jóvátétel fizetéséhez — (ez a feltétel esetleg azt fogja eredményezni, hogy az angol hitelezők nem lesznek hajlandók a kölcsönt folyosítani) — másrészt pedig a további tárgyalások alkalmával a kisantanttal szemben a magyar kormányt hasonló előzetes engedélyt kell tanúsítania, mint eddig. A csehszlovák hivatalos kommunikációból tűnik ki az is, hogy Bethlen István gróf

kifejezte abbeli készségét, hogy a kisantant politikai követeléseit teljesíti.

A pénzügyi jegyzőkönyv arról intézkedik, hogy Magyarország a kért 600 millió aranykorona helyett 250 millió koronát vehet fel és ebből is évi tízmilliót jóvátételi célokra köteles fordítani.

Budapesti jelentés szerint a magyar kormány reméli, hogy a népszövetségi tanács pénzügyi albizottsága legalább 1926 június hermincadikáig biztosítani fogja a magyar állam költségvetésének egyensúlyát. A magyar kormánykörök véleménye szerint a ma-

A görög köztársaságiak és monarchisták harca

A görög képviselők nem a királyra, hanem a házára esküdnek föl

Athenből jelentik: A politikai helyzet Görögországban egyre zavarosabb. A köztársaságiak harca a rojalistákkal elkeseredetten tovább folyik, úgy a városokban, mint kint a vidékeken. Egyelőre pontosan nem lehet megállapítani, hogy melyik párt mögött állnak nagyobb tömegek. A köztársaságiak azt hangoztatják, hogy a nép mellettük van és hogy a nemzetgyűlésen is többségben lesznek. Ezzel szemben a liberálisták rojalistái föltétlenül számítanak arra, hogy a parlamentben sikerül leszavazni a köztársaság proklamálására esetleg benyújtott törvényjavaslatot. A király elutasítása, az athéni lapok szerint a köztársaságiaknak teremtett kedvező helyzet, de még mindig kétséges, hogy a király detronizálását alkotmányosan keresztül tudják-e vinni, mert Venizelosz párisi üzenete a liberális párti köztársasági republikánusait tartózkodásra készíti. Ezek a képviselők valószínűleg az államforma kérdésének eldöntésénél nem vesznek részt a szavazásban, magukra hagyják a köztársaságiakat, akiknek többsége ilyenformán nem olyan biztos, mint ahogy azt a köztársasági sajtó hangoztatja.

gyar kölcsönügyet a következőképpen sikerül majd lebonyolítani:

A jóvátételi bizottság most megállapítja azokat a föltételeket, amelyek teljesítése ellenében föloldják a zálogjogokat. A zálogjogok föloldása valószínűleg január 16-ára várható, míg február hó folyamán a jóvátételi bizottság részéről egy albizottság fog Budapestre utazni, amely mérceusban megkezdendé az állami háztartás tényleges ellenőrzését. Amint ez megtörténik, a magyar kormány fölveheti a várva-várt kölföldi kölcsönt.

A forradalmi kormány — Gonatosz miniszterelnök aláírásával — csütörtökön rendeletet bocsájtott ki, amelyben föl hívja a nemzetgyűlés tagjait, hogy ne a királyra, hanem a házára esküdjenek föl. A monarchista képviselők kijelentették, hogy a fennálló alkotmány értelmében a királyra kötelesek felesküdni és ezért semmiesetre sem fogják a kormányrendeletet tartani magukat. A köztársasági képviselők csütörtökön megbeszélést tartottak, amelyen elhatározták, hogy a nemzetgyűlésen deklarációt olvasnak föl, amelyben a dinasztia trónfosztását követelik. Erre vonatkozólag már az intézkedések is megtörténtek.

Még nem proklamálták a köztársaságot

A Havas-ügynökség athéni jelentés alapján megcáfolja azt a hírt, hogy Görögországban kikiáltották a köztársaságot. A jelentés szerint a görög kormány föltétlenül alkotmányos uton kívánja az államforma kérdésének rendezését és semmiféle államcsíny nem tűr meg. A dinasztia sorsáról a közelnapokban összeülő nemzetgyűlés fog dönteni.

Korlátozni akarják Horthy kormányzó jogkörét

Szocialista javaslat a magyar nemzetgyűlés előtt

Budapestről jelentik: A nemzetgyűlés szombati ülésén Farkas István szocialdemokrata képviselő határozati javaslatot nyújt be arról, hogy

a kormányzó jogkör és hatalom gyakorlását, amely jelenleg nincsen időtartamhoz kötve, bizonyos tekintetben korlátozzák.

Amikor a nemzetgyűlés három évvel ezelőtt Horthy Miklós altengernagyot, a nemzeti hadsereg akkori főparancsnokát Magyarország kormányzójává megválasztotta, nem történt intézkedés arról, hogy mennyi időre ruházzák fel Horthy Miklóst a kormányzó hatalommal? Közvetlenül a választás előtt Andrássy Gyula gróf, aki észrevette, hogy az elfogadás előtt álló törvényjavaslatból hiányzik az időtartam megjelölése, tiltakozott az akkori kormány elnökénél ez ellen, még pedig igen éles hangon és viharos jelenetek között. Andrássy azt követelte, hogy a kormányzó tisztségét meghatározott időre — három, vagy öt évre — ruházzák rá Horthyra, aki azonban nem volt hajlandó ebbe belemenni és ragaszkodott az életfogytiglan kormányzásához. A két ellentétes álláspontot úgy hidalták át, hogy Horthy Miklóst ideiglenes államfőnek választották meg, de meg nem állapított időre: vagyis Andrássynak és a mellette álló legitimistáknak kívánságát lényegében nem honorálták. A kormányzó jogkör megállapításáról szóló törvény-

javaslat elfogadása és Horthy Miklós kormányzóvá választása ennek ellenére is minden incidens nélkül megtörtént, — mialatt a parlament épületét az Ostenburg-különítmény rohamsisakos vadászai vették körül — de azóta többször fölmerült, főként legitimista részről, az a kívánság, hogy a kormányzó hatalom gyakorlását határidőhöz kell kötni. Farkas István, aki most erre vonatkozólag határozati javaslatot terjeszt be, pénteken délelőtt megkezdte a szükséges aláírások gyűjtését. A határozati javaslat előterjesztését az tette aktuálissá, hogy

a szocialdemokraták a kormányzónak tulajdonítják az általános amnesztia elgáncsolását

és ezt akarják a kormányzó hatáskör időtartamhoz való kötésének indítványozásával rekompenzálni.

Politikai körökben egyébként az a hír terjedt el, hogy a kormány rekonstrukció előtt áll. Az ujonan alakult kormánytámogató Zichy-Ernst-Wolff-párt egyik vezére, Ernst Sándor prelátus pénteki nemzetgyűlési beszédében élesen támadta a kormány politikáját, amiből jól informált helyen azt következtetik, hogy Zichy és társai a kormány átvetelére készülnek.

Négy politikust kombinálnak miniszterelnöknek, még pedig Seitovszky Eótiát, Klebelsberg Kunó grótot, Zichy János grótot és Ernst Sándort,

az utóbbi helyet adna kormányában a fajvédő Wolff Károlynak is.

Vass József dr. helyettes miniszterelnök valótlannak mondotta a sajtó képviselői előtt a kormányrekonstrukcióról elterjedt híreket, erről — mondotta — szó sem lehet addig, amíg Bethlen haza nem érkezik. A helyettes miniszterelnök folytatta tárgyalásait a szocialdemokratapárt képviselőivel és a következőket helyezte számukra kilátásba, ha simán keresztülgedik az indennitást:

1. Az amnesztíára irányuló követelés nem általánosságban, de egyes esetekben teljesülhetne akként, hogy a kormány a szocialisták által kijelölt ügyeket hajlandó volna megvizsgálni s azokat amnesztíára leterjeszteni.

2. Az internálótábor feloszlására vonatkozó követelést oly módon volna hajlandó a kormány honorálni, hogy sürgős revízió alá venné a mindössze ötven és egynéhány főre tehető politikai internáltak ügyét és ezek közül azokat az ügyeket, amelyek erre alkalmasak, bíróság elé utalná.

3. Az emigráció likvidálására irányuló szocialista követelésre pedig Vass József miniszterelnökhelyettesnek az az álláspontja, hogy térjenek haza az emigránsok, nem tartóztatják le őket, azonban álljanak a bíróság elé s ott telegenek érte, ha van miért.

Ez az áthidaló javaslat a szocialisták körében teljes visszautasításra talált és a magyarországi szocialdemokratapárt szigorúan ragaszkodik ahhoz, hogy követeléseit a kormány teljes egészében teljesítse. E harcban a liberális ellenzéki pártok feltétlen támogatására számít a szocialdemokratapárt.

Elkobozták

a külföldi lapokat a pályaudvari árusítóktól

A kereskedelmi miniszter betiltotta a német, osztrák és a magyarországi lapok vasúti árusítását

Pénteken délelőtt kellemetlen meglepetésben volt részük a subotícai vasútállomás hírlapárusítóinak: a vasúti rendőrség közegei mindkét árusítónál összeszedték a Németországból, Ausztriából és Magyarországból érkezett hírlapokat és közölték, hogy a kereskedelmi minisztérium legújabb rendeletével betiltotta a külföldi lapoknak a vasúti pályaudvarokon való árusítását. A rendelet értelmében a belföldi lapokon kívül csak a csehszlovákiai és romániai, valamint francia és angol újságok terjeszthetők a pályaudvarok területén. Az elkobozást a vasúti rendőri közegek nemcsak a pályaudvar csarnokában levő újságbódékban, hanem az állomás előtt levő uccai árusnál is foganatosították azzal az indokolással, hogy a pályaudvar környéke husz méternyi körzetben a vasúti rendőrség hatásköré alá tartozik.

Ez az intézkedés teljesen váratlanul érte a vasúti hírlapárusítókat, akiknek tekintélyes jövedelmű forrását képezi a külföldi lapok eladása és ezzel a jövedelemmel is számoltak akkor, amikor az árusító helyiségért magas bért ajánlottak és fizettek a vasutaknak. Ettől eltekintve is érthetetlen a kereskedelmi minisztérium intézkedése az árusítás betiltásáról, mert tudvalevően eddig is csak olyan külföldi lapokat árusítottak a pályaudvarokon és másutt is, amelyeknek terjesztését a belügyminisztérium engedélyezte.

Mint értesülünk, a lapterjesztők akciót indítanak abból a célból, hogy a kereskedelmi minisztériumnál a betiltó rendelet visszavonását kieszaközöljék.

Községi jegyzők nyomorban

Hét régi magyar és egy új szerb
jegyző tragédiája

A hivatalban lévő községi jegyzőknek sem mindig van aranyéletük. Ezeket is nyugtalanítja az a bizonytalanság, hogy máról-holnapra ki-dobhatják őket, elvesztik hivatalukat s nem lesz kenyerük. Példák légiója bizonyítja, hogy ez az aggodalom mennyire alapos. Hogy meg-bizhatóság, korrektség, tisztakezű-ség tekintetében kevésbé megbizha-tó az állam és a közönség szem-pontjából az a jegyző, akinek sorsa s existenciája esetlegességektől függ, mint az, akinek végleges az állása, azt tán fölösleges is hangoz-tatni.

Ma nyomorgó jegyzőktől, az or-szág két egymástól távoleső részé-ből kaptunk értesítést.

Prekomurjében hét elbocsátott községi jegyző nyomorog. A preko-murjei jegyzők ezeket írják:

Heten vagyunk...

Tekintetes Szerkesztőség!

Becsés lapja 293. számában olvastuk, hogy *Vlaskalin* Milorad helyigymiszteri főinspektor le fog utazni hozzánk Prekomurjébe az itteni jegyzői kérdés tanulmányozása végett.

Ezen hír olvasása után mi itt Pre-murjében nyomorgó jegyzők (7-en va-gyunk) rögtön intézkedtünk, hogy az illető ur érkezéséről tudomást szere-zzünk, nála tisztelgessünk és elmond-hassuk panaszainkat. De hiába vártuk és hiába mozgósítottunk néhány előkelő egyént Murska Sobotában, a főinspek-tor, ur érkezési idejének kinyomozása céljából. Már csak akkor tudtuk meg valamennyien, hogy itt volt, amikor el-ment. Így nemcsak, hogy nem beszél-hettünk vele, hanem még eddig azt sem sikerült megtudnunk, hogy mit akart a jegyzők ügyében megtudni és mit vég-zett itt?

Mert, hogy fogalmuk legyen az uraknak helyzetünkről, vagyok bátor rövidesen megismertetni.

1919 aug. 12-én, amikor a (volt vend-vidék) Prekomurje S. H. S. fenhatóság alá került, itt az összes jegyzőket meg-fosztották állásaiktól és egyszerűen nem törődött velünk senki.

A fiatalabbak és akiket ide szorosabb kötelek nem fűztek, eltávoztak s itt-maradtunk csak 7-en, öregebbek, kik-nek saját házuk és kis ingatlanuk volt. Itt község-házak nem voltak és ma-gunk építettünk magunknak lakást és irodákat. Mi nyugdíjazásunkat kértük.

Azóta 4 1/2 év múlt el majdnem s mi, több mint 20 kérvényt, memorandumot adtunk be, de eddig eredménytelenül.

Természetesen élnünk kellett, ruhát-lanul se járhattunk, tehát a hosszú idő alatt megtakarított vagyonunkat felél-tük, eladósodtunk, hiteleinket kimerített-ük és itt élünk, az az tengődünk a leg-nagyobb nyomorban és nélkülözésben.

Elintézetlen kérvények

Könyörgünk, kérünk mindenfelé az it-teni képviselő urak utján is, de bizta-tásnál egyebet nem kapunk. Hogy mi-ért, nem tudjuk, mert a 4 év alatt be-adott kérvényeink közül egyetlenegy elintézetést nem nyert.

Ha nem nyugdíjaztak volna, volt ma-gyar felekezeti tanítókat, megyei utbiz-tosokat és utkaparókat és nem adnák rendszeren két volt nyugdíjas jegyzőnek a nyugdíját, akkor azt mondanók, talán azért részesülünk ilyen elbánásban, mert nem voltunk állami tisztviselők, de így az egész dolog érthetetlen előttünk. Pláne ha még vesszük, hogy bácska-ban meghagyták a jegyzőségeket is.

Már valamennyien belebetegedtünk a szenvedésbe s egyik kollegánk felesége belebrúlt s a kúthz ugrott, mert már nem bírta elviselni a szenvedéseket s a mint látszik reánk hasonló sors vár.

Ez volna röviden leírva a mi helyze-tünk nem is szólva szegény, jobb sors-ra érdemes, gyermekeinkről, akik a felsőbb iskolákba voltak kénytelenek abbahagyni tanulmányukat, mert nem tudtuk fedezni a legelentibb szükségle-tüket sem.

Ezért vártuk oly nehezen a főinspek-tor urat, hogy ezeket neki és általa az illetékes köröknek tudomására hozzuk, miután írásbeli könyörgéseink süket fü-lekre találtak.

A Prekomurjében szülődő volt jegyzők.

Hogy mi lesz ennek a hét szegény öreg embernek a sorsa, akik egy életet töltöttek el a közigazgatás szolgálatában, ki tud erre megnyugtató feleletet adni, amikor mint az alábbiakból látható, — az újabban kinevezett szerb jegyzőket is el-csapják ok nélkül és anélkül, hogy megélhetésükről gondoskodnának.

Az elbocsátott topolai jegyző

Topolára egy évvel ezelőtt nevezték ki jegyzőnek *Tésics* Demetert, aki szerb nemzetiségű, s mellékesen megjegyezve a radikálispárt tagja.

Tésics, aki kellő jogi képzettség-gel rendelkezik, régebben törvény-széki jegyző volt, két évvel ezelőtt azonban családja miatt, mivel fize-téséből nem tudott megélni, jegyzői állásért folyamodott Bács-Bodrog-megye alispánjánál és Szojok Móz-es akkori alispán ki is nevezte Ali-bunárra jegyzőnek. Többszöri áthe-lyezés után egy évvel ezelőtt végül *Topolára* került, ahol mindenkinek teljes megelégedésére látta el hiva-talát.

Az új jegyzőnek állásbalépése után

Detektívönök és ékszerész

Friedmann Dezső vesztegetési ügye a suboticei törvényszék előtt — A vádlott zsarolással vádolja az állami rendőrség főnökét — Hétfőn folytatják a főtárgyalást

Ez év augusztus havának elején a suboticei állami titkos rendőrség bizalmasan értesült arról, hogy szu-boticei személyek közreműködésé-vel nagyarányú valutacsempészet folyik. A csempészek aranyat és ne-mes valutát vásároltak össze, — szólt a titkosrendőrséghez juttatott bizalmas jelentés, — kijátszva a de-vizarendeletet és az összeszerzett aranyat és nemes valutát Budapest-re viszik, ahol azt a zugkereskedel-mben kétszeres áron értékesítik.

Megindult a nyomozás, amelynek során az a gyanu merült föl, hogy *Friedmann Dezső* suboticei éksze-rész vásárolja össze felhajtók se-gítségével a csempészt aranyat és ő küldte át Magyarországra. Az állami titkos rendőrség detektívjei állandóan figyelték *Friedmann De-zső* Kralj Alexander uccai üzletét. Augusztus 7-én, kedden este a megfigyelést végző detektívek ész-revették, hogy egy idegen megy be az üzletbe és aranyakat ad át *Fried-mann*nak. A titkosrendőrök erre be-mentek az üzletbe és az értékeket, amelyeket *Friedmann* éppen ki akart fizetni, lefoglalták. Ez alkalommal 32 drb. Napoleon aranyat, öt angol fontot, 610 cseh-koronát és 5000 di-nárt foglaltak le.

Ezután szövevényes és rendkívül bonyolult nyomozási és vizsgálati eljárás indult meg, amelynek ered-ménye az lett, hogy bünvádi eljárás indult *Friedmann Dezső* ékszerész ellen.

Ebben az érdekes büntügyben pénteken kezdte meg a főtárgyalást a suboticei törvényszéken, *Pavlo-vics* István törvényszéki elnök büntető tanácsa. A tanács tagjai voltak *Illes* Dragomir és *Gyorgyevics* Jo-ván törvényszéki bírák.

A közzéadott *Marusics* Koszta ál-lamügyész, a suboticei ügyészség vezetője képviselte.

A védelmet *Piskulics* Zvonimir dr. látta el.

Pavlovics István elnök reggel 9 órakor nyitotta meg a főtárgyalást és megkezdte *Friedmann Dezső* vádlott kihallgatását, aki az általa-nos kérdések során elmondta, hogy 32 éves, Beregszászon született, ék-szerész Suboticián.

Elnök: Ismeri a vádat, büntöské-érti magát?

Friedmann: Nem érzem magam büntöskének.

— Augusztus 7-én este 6 és 1/2 óra között — mondja a vádlott — bejött hozzám *Denneberg* Henrik és

Markovics Nikola azt az ajánlatot tette *Tésics*nek, hogy a jegyzői do-vációképpen rendelkezésére álló föl-veket adja neki, *Markovics*nak, feles-haszonbérletbe. A jegyző ezt a ki-vánságot visszautasította.

Ezután a jegyzőnek hamarosan megingott az állása: ismeretlen ke-zek adatakat kezdtek ellene gyűj-teni. Háromhónapi működése után *Tésics*et felmentették állásától. *Topo-la* község lakosága ekkor, nemze-tiségi különbség nélkül, szinte tiltá-kozsul a vádak ellen, küldöttség ut-lán kérte, hogy *Tésics*et hagyják meg állásában. A belügyminiszter ekkor vissza is vonta a felfüggesz-tést, de *Tésics* ezután csak három hónapiig maradhatott meg állásában. Ez év májusában végleg elbocsátot-ták.

Tésics egy időtől kezdve hiába ki-sérelte meg igazának, ártatlanságá-nak bizonyítását.

Tésics most ügyvédi irodában dol-gozik s alig tudja eltartani négytagu családját és nem tudja gyógyíttatni beteg gyermekeit.

10—20 darab Napoleon d'ort kinált eladásra. Amikor megnéztem az aranyakat, bejött hozzám az üzlet-be két detektív, *Popovics* és *Pizsu-rica* és lefoglalták az aranyat. Ez-után *Popovics* detektível távozott, de *Pizsurica* ott maradt és mondta, hogy ezért kaphatok öt évi börtönt. Nagyon meg voltam ijedve. A mikor *Popovics* félóra múlva visz-szajött, azt mondotta, hogy mind a hárman, — én, *Denneberg* és segé-dem, *Probojsevics* Jovan menjünk fel a rendőrségre. Fel is mentünk az állami titkosrendőrségre, a zár-kák előtti őrszobában elszedtek töl-lünk mindent. Nálam ötezer dinár, 600 csek korona és öt angol font volt.

— Amikor mindezt elvették, *Den-neberg* odament *Popovics*hoz, hogy engedjen bennünket haza. *Popovics* erre azt mondotta, hogy »Adtam elég időt az üzletben az ügy elren-dezésére.

Elnök: Hogy értette ezt?

— Ugy, hogy *Popovics* detektív-vel rendezem el az ügyet.

— *Pizsurica* később megengedte, hogy vele együtt az üzletet bezár-jam. Ez este 8—1/9 órakor történt és később *Popovics* detektívvél el-mentem a feleségemhez haza, meg-mondani, hogy mi történt. Utközben kérdezte *Popovics*, hogy miért nem intéztem el a dolgot?

— Én nem feleltem erre semmit. Elmentem haza vacsorázni. A két detektív ott volt. Otthon megismé-telte a kérdést *Popovics* a felesé-gem előtt. Adtam fél órát miért nem intézték el?

Aztán — folytatja *Friedmann*, — kérdeztem a detektívtől, hogy mi-lyen ember a főnök? Nagyon finom ember — felelte a detektív, vele le-het beszélni. Erre elment *Popovics* és félóra múlva visszajött *Lungulov*-val a lakásomra.

— *Lungulov* bemutatkozott, mint az állami titkos rendőrség főnöke. Amikor *Lungulov* megjött, valame-nyien elmentünk. *Lungulov* az uton kérdéseket intézett hozzám azokra az iratokra vonatkozólag, amik az erszényemben voltak. Majd azt mondotta *Lungulov*, hogy ez bor-zasztóan nagy dolog, ezért legalább 15 évi fegyházat kapok. Erre nagyon meg voltam lepve. *Lungulov* azt mondotta, hogy menjünk el az ő la-kására. Elmentünk. Amikor utunkon (a vasút felől, ahol az én lakásom-ról, az Erzsébet szálloda szomszéd-ságából jöttünk), a Löwy testvérek

üzletének *Jelačićeva* uccai frontjára értünk, *Lungulov* így szólt hozzám:

Vádol a vádlott

— Nekem 42.000 dinár adósságom van, nekem volt vagyonom Magyaror-szágon, az mind szekveszter alatt áll, én már meghasonlottam önmagammal. Hazatársból nem tudok megélni. *Popo-vics* elhozta majd az iratokat és ma-gam elintéztém a dolgot. Közben odajöt-tünk a lakásba. Negyed óra múlva *Popovics* jött az iratokkal. *Lungulov* elő-vett egy noteszt, melyben már volt egy névsor, majd kérdezte tőlem *Lungulov*:

— Tud arról, hogy ezek az urak fog-lalkoznak magyar korona vételével és eladásával?

— Hallottam, feleltem, foglalkoznak magyar koronával. Többen is, mint a mennyi fel van jegyezve.

— Megmondtam, akikről tudtam. Le-jegyeztem magának aztán mondta:

— Figyelmeztetem, úgy sem tudja, az én közegeim durvaságát kiállni. Ha el-árulja azt, hogy mit kérek most magá-tól, magát is agyonlövöm és magamat is. Adjon nekem 200.000 dinárt s akkor én el fogom ezt a dolgot intézni úgy, hogy nem lesz belőle semmi baja.

— Nagyon sok ez, — feleltem *Lungu-lov*nak.

— Velem nem lehet alkudni, — fe-lelte ő.

— Gondolkoztam. Idegen állampolgár vagyok, könnyen elbánnak velem. Bele fogok menni. Azt mondottam: Holnap este adok választ.

— Ez kedden történt.

A detektívönök lakásán

— Másnap, szerdán este elmentem *Lungulov* lakására, a *Pletikoszics* uccá-ba. A ház előtt *Popovics* detektív sétált és kénlelte, hogy jön-e valaki a ház felé s amikor látta, hogy senki se jön, mondta, hogy bemehetek.

— Bementem *Lungulov* lakására és azt mondottam, hogy nem tehetek ele-get a kivánságának, mert nem tudom a pénzt előteremteni, még egy harmadré-szét sem.

Lungulov erre ezt mondotta:

— Ha nem ad 200.000 dinárt, 24 óra alatt, akkor 400.000 dinárt fog fizetni.

— Nem tudtam, kitől kérjek tanácsot. Valami elszámolást említettem előtte és elmentem vele az én lakásomra. Ez szerdán este volt. Azt mondtam, ha elő tudom szerezni a pénzt, megszerzem.

A megállapodás

— Másnap, csütörtökön délelőtt 10—1/11 óra között felmentem *Lungulov* hi-vatalába. Éppen ott volt *Róna* Árpád, a Városi főpincére, aki interveniált valaki érdekében. Azt mondtam *Lungulov*nak, hogy én nem tudom a pénzt összehozni. Talán 150.000 dinárt tudok szerezni. Ebben megállapodtunk és megbeszéltünk egy találkát a Bácska pályán.

Éjjeli találkozás a Bácska pályán

— Csütörtök este 10 és 1/11 óra kö-zött kocsin mentem ki a Bácska pályá-ra. *Lungulov* ott volt és kezdte:

— Miért jött kocsin. Még világos van.

— A kocsis úgy se árul el, mondot-tam és elküldöttem a kocsit. Onnan, a Bácska pályáról gyalog elmentünk *Lun-gulov* lakására.

— Elhozta a pénzt? — kérdezte.

— Igen, de nem az egészet.

— Én nem hiszek magának. Miért huzza a dolgot?

— Nincs annyi pénzem. Szombat este újból adok.

— *Lungulov* erre nagyon kikelt és ci-nikusán a következőket mondotta:

— Nekem is van minden nagyobb üz-lethez társam, nemcsak magának.

Akkor elmentünk a lakásomra — foly-tatta *Friedmann* — és átadtam 112.000 dinárt. Szombaton reggel fél kilenckor bementem üzletembe. Akkor már *Lun-gulov* ott várt.

— Nézze mondta nekem, most már nem hiszek magának semmit. Maga *Kel-ler*t doktorral tárgyalt. Nekem fél óra alatt szerezze meg a pénzt. Megbeszél-tük, hogy délután felmegyek a Nem-zeti szálloda 7-es számú szobájába és

átadom a még hátralékos 38.000 dinárt.

A letartóztatás

— Amikor a Nemzetiben a jelzett szobában megjelentem és letettem a pénzt az asztalra, előjött két detektív, — egyik az ágy alól, a másik a szekrényből — akik azt mondták:

— A törvény nevében lefoglaljuk a pénzt.

— Én meglepődve kérdeztem Lungulovtól:

— Miért csinálta ezt a dolgot?

— Meg akartam magának mutatni, hogy nekem még a pénzénél is van drágább, a becsültem.

— Ezután a detektívek elvezettek Lungulov hivatalába.

Ezután részletesen elmondja a később történt eseményeket, majd előadja, hogy néhány nappal később *Miladinovics* főkapitányhelyettes letartóztatta és átkísértette az ügyészhez. Augusztus 14-től 17-ig volt letartóztatva, amikor szabadlábra helyezték, folytatták ellene az eljárást.

Friedmann Dezső kihallgatása után, *Pavlovics* elnök tíz percre felfüggesztette a főtárgyalást és a szünet után megkezdte a tanúk kihallgatását.

Róna Árpád előadja, hogy egy ismerőse érdekében interveniált Lungulovnál, ennek hivatalában, ezzel az alkalmalással a Friedmann-ügyről is beszélt. Éppen ekkor lépett be a hivatalba *Friedmann*. Erre én azt mondtam:

— Most a legjobb. Éppen együtt vagyunk. Most rendbe jöhetünk.

— Lungulov erre azt mondotta:

— Én megmondtam Friedmannnak, hogy mit akarok, hogy mennyit kell fizetnie. Ha nem fizet, később még többet kell fizetnie.

Róna Árpádot megeskették vallomására.

A detektívönök vallomása

Lungulov Radivoj állami titkos rendőrségi főnököt hallgatták ki zután tanuként.

Részletesen ismerteti a történeteket. Még Szomborban hallotta, hogy a Vajdaságban nagy csempészések folynak. Bizalmas uton kapott két feljelentést, melyek nagyarányú aranycsempészetről szóltak. Mondták, hogy *Friedmann Dezsőnél annyi arany van, hogy szinte duzzadnak a zsebei az aranytól*. Nem tudott azonban eljárni, mert nem volt a kezében semmi adat. Nagyon kapóra jött, amikor ebben az időtájtban két detektívje, saját iniciatívájukból, megfigyelték *Friedmann* és tettenérik, amidőn csempészett aranyat akart venni.

Amikor letartóztatták *Friedmann*at, elmondotta, hogy nem csak ő lojalizál ilyen dolgokkal, hanem igen sokan. Ő majd adatokat fog adni ezekről. Nagyon meg volt ijedve és pénzét kínálta, ha elsimítom a dolgot. Én szívből elfogadtam az ajánlatot, kijelenttem, hogy elfogadom a pénzt, de csak azért, hogy ezáltal megszerezem *Friedmann* bizalmát s ideadja a szükséges adatokat. Elmondja ezután találkozásait *Friedmann*nal, a kitél soha, egyetlen egyszer sem kért pénzt, hanem minden egyes alkalommal csak adatokat, amelyek átadását *Friedmann* megígérte, de mindig kitért ígérete teljesítése elől.

Az első pénz

Amikor az első 112.000 dinárt átadta neki *Friedmann*, másnap a pénzt elvitte *Magarasevics Sándor dr. ügyvédnek*, megmondotta, hogy milyen pénz és kérte, hogy vegye a pénzt őrizetbe. A 38.000 dinár átadását és *Friedmann* leleplezését az ismert módon adja elő.

Soha nem tette azt a kijelentést *Friedmann* előtt, hogy ha nem adja neki a kért pénz, akkor majd többet kell fizetnie. Neki minden törekvése az volt, hogy adatokat szerezzen *Friedmann*tól, aki roppant meg volt ijedve és ő maga kínálta pénzt.

A többi tanu

Kihallgatta még a bíróság tanuként *Popovics Todor* detektívet, aki a már ismert módon adja elő *Friedmann* tettenérését.

Pizurica Vojislav volt detektívet börtönőr vezető elő a fogházból. Tanu kihallgatása izgalmas lefolyású volt.

Annyira hevesen beszélt, hogy az elnök 12 óra egyes zárka büntetést szabott ki rá.

Az elnök a tárgyalást délután fél ketőkor berekesztette és folytatását hétfő délelőtt 9 órára tűzte ki.

Megszüntetik

a magyar állampolgárok birtokainak szekvesztrumát

A minisztertanács ülése

Beogradból jelentik: A minisztertanács péntek este ülést tartott, amelyen csupán reszortügyeket tárgyaltak. Az ülésen *Perics* igazságügyminiszter ismertette a magyar alattvalók szekvesztrált birtok-ügyét. Referátumában rámutatott arra, hogy a magyar alattvalóknak jelentékeny területű birtokaik vannak Jugoszláviában, nagyrészt az ujonan csatolt területeken és a régi Szerbiában.

A minisztertanács *Perics* igazságügyminiszter előterjesztésére elhatározta, hogy a magyar alattvalóknak a régi Szerbia területén levő birtokainak szekvesztrumát a közel jövőben fel fogja oldani. Az új területeken levők szekvesztrumát is alkalmas időben megszüntetik, különösen azért, mert rendkívül sok visszaélés történik a szekvesztrált birtokok kezelése körül, ami az államnak nagy károkat okoz.

A minisztertanács végül kisebb tárcáügyeket intézett részint a belügyminiszter, részint a közlekedésügyi miniszter bejelentésére.

Egy bánati község

tiltakozása a határmegállapítás ellen

Beogradból jelentik: A bánati *Kustijeből* pénteken egy harminchat tagú küldöttség járt Beogradban, amely felkereste a külügyminisztériumot és tiltakozott a határmegállapító bizottság munkája ellen. A határmenti románlakta község ugyanis — amely jugoszláv területen marad — egész határát, több mint ezer holdat elvesztette a határmegállapítás folytán. Ennek a területnek egyrésze *Vranjához*, a másik fele pedig *Gyordához* került, mely községek már román területre esnek. Ezáltal az eddig gazdag bánati község teljesen elszegényedik. A határmegállapító bizottság a hibát ott követte el, hogy a határmegállapításnál nem vette figyelembe a katasztert, mint azt a szomszédos *Várad* községnél tette. A külügyminisztériumban a kustijei küldöttség ígéretet kapott, hogy minden lehető elfogadnak követni a séreltem orvoslása érdekében.

Az öreg színész

tragédiája

Meghalt a jubilaris előadás előtt az öltözőben

Novisadról jelentik: Pénteken este tragikus incidens zavarta meg a novisadi színház ünnepi előadását, amelyet *Trifkovics Koszta* szerb színműriő ötvenéves jubileumi ünnepségének tiszteletére rendeztek. A novisadi nemzeti színház a jubiláló színműriőnek „Az első szerelmes levél” című darabját tűzte műsorra, amelynek főszerepét *Dobrinovics Paola*, a beogradi nemzeti színház híres komikusa játszotta volna, aki már a magyar uralom alatti szerb színészetnek is egyik legnépszerűbb és legizmosabb tehetsége volt és aki ugyancsak nemrégiben ünnepelte

ötven éves színészi jubileumát.

Dobrinovics, aki ötven évvel ezelőtt *Trifkovics* darabjának bemutatóján is a darab főszerepét játszotta, pénteken este közvetlenül az előadás megkezdése előtt a novisadi színház öltözőjében készült szereplésére és már maszkírozásával is elkészült és ép a parókát akarta felvenni, amikor hirtelen rosszul lett és összeesett. Színésztársai azonnal orvosért szeltek, azonban *Menadovics* és *Jonkics* doktorok már csak a beállott halált konstatálhatták, amelyet agyvérzés okozott. A kiváló színész tragikus halála Novisadon nagy megdöbbenést keltett, különösen a színházban az előadás megkezdésére várakozó közönség soraiban.

Állami szolgálatból —

Pérics rablóbandájába

Pérics Marinkó mokriai vacsorája

Perics Marinkóról, a Bánát félelmetes rablóvezérééről az utóbbi napokban legendás hírek terjedtek el, sőt a népfantázia már a halálhíret is korpoltálta. Mint Kikindáról jelentik, *Perics* bandájával jelenleg Mokrin és Oroszlámos vidékére tette át székhelyét és már Mokrin községben is többiben feltűnt, anélkül, hogy el tudták volna fogni.

Legutóbb meglátogatta az egyik mokriai gazdálkodót, akitől vacsorát kért. Nyugodtan megvacsorázott és mielőtt távozott, elárulta vendéglátója előtt kiletét és meghagyta, hogy távozása után negyed órán belül nem szabad értesítenie a csendőrséget, mert akkor a közelben tartózkodó bandája meg fogja gyilkolni. A gazda nem törődött a rablóvezér fenyegetésével, hanem annak távozása után nyomban elszaladt a csendőrségre, ahol bejelentette a történeteket. A csendőrség szigorú nyomozást rendelt el *Perics* Marinkó kézrekerítésére, azonban a rablóvezérnek teljesen nyoma veszett.

A csendőrség a további nyomozás folyamán megtudta, hogy *Perics* bandájába legutóbb egy vasúti pályafelügyelő lépett be, aki a kevés fizetés miatt megvált az állami szolgálatától. A csendőrség a nyomozást tovább folytatja.

Az agrárreform

törvényes szabályozásáig

szünetel a Vajdaságban a földosztás

Beogradból jelentik: A vajdasági radikális képviselők pénteken délelőtt *Timunovics* agrárreform-miniszter részvételével rövid konferenciát tartottak. A tanácskozáson a képviselők azt követelték a minisztertől, hogy legutóbbi ultimátumukban megszabott feltételeiknek a miniszter tegyen eleget. Azt követelik, hogy az agrárreform-kérdés végleges rendezéséig a miniszter ne folytassa a supermaximum felosztását. A kormány már kijelentette, aminek alapján a pénteki értekezleten a képviselők megállapodtak az agrárreform-miniszterrel, hogy minden esetben, ahol az újabb felosztott földet az új birtokosokat még nem helyezték birtokba, semmi újabb lépés az agrárreform meghozataláig nem fog történni.

Délután a vajdasági radikális képviselők folytatták az agrárreform-törvénytervezet tárgyalását. Mint hogy a főbb kérdésekben már korábban megegyeztek, most már csak a

részletkérdések kerültek tárgyalásra, amelyeket csaknem kivétel nélkül *Lalosevics* képviselő agrárreform-tervezete alapján fogadtak el. A javaslat most már hamarosan a radikálispart plénuma elé fog kerülni.

HIREK

— A pápa a népek békéjéért. Rómából jelentik: A Vatikánban titkos konzisztórium volt. A pápa kifejtette, hogy a népek belső és külső viszonyai, ami a békét illeti, nem fordultak jobbra. A lelkekben még mindig nagy egyenetlenség és keserűség maradt hátra és mindenféle nyomor és inség, amely a háború által sújtott népekre nehezedik, nemcsak fennáll továbbra is, hanem még fokozódik. A pápa ezután aggodalmának adott kifejezést Czeplak érsek sorsa felett, aki még mindig börtönben sanyalódik, s hozzátette, hogy miután semmit sem tehet, imádsággal igyekszik segíteni. A pápa hangzott a végül, mennyire fontos az ol-tári szentségnek tiszteletbentartása.

— *Trifkovics Koszta*-emléknap Novisadon. Novisadról jelentik: *Trifkovics* Koszta novisadi születésű szerb drámaíró emlékére nagyszabású emléknapot rendeztek pénteken Novisadon. Délelőtt, rekviem volt, délután a város háza nagytermében emlékbeszédet hangzottak el, míg este a városi színházban díszelőadást rendeztek, amely alkalmából előadták a nagy drámaíró ötven évvel ezelőtt íródott darabját: „Az első szerelmes levél”-et. Az ünnepélyen résztvett *Nesics* Brankó is, a szépművészeti minisztérium osztályfőnöke.

— Lengyel katonai lap *Petőfiről*. Varsóból jelentik: A *Zolnierz Polski* (Lengyel Katona) című lengyelkéses hetilap, amely a legelterjedtebb a lengyel hadseregben, legutóbbi számát csaknem egész terjedelmében *Petőfi* és *Bem* emlékének szentelte. A címlapot *Petőfi*nek 1848-ból való *Barabás*-féle arcképe díszíti, majd egy lelkes cikk következik *Petőfiről*, mint költőről és katonáról, akinek több versét is bemutatja a lap.

— Csehszlovákia a jugoszláv selyemipar fejlesztéséért. Prágából jelentik: A Csehszlovák Agrárbank és a Kereskedelmi Bank, amelyek a volt *Länderbank*ból alakultak tizmillió cseh korona alaptőkével, selyemipari részvénytársaságot alakítottak. Ez a részvénytársaság *Rimazovón* és *Sinderkán* már gyárakat is felállított. A jövő év elején e részvénytársaság küldöttsége *Zagrebbá* utazik, hogy ott az *S. H. S.* királyság selyemtermelőivel érintkezésbe lépjen. A csehszlovák gyárosok ez alkalommal konferenciát tartanak a jugoszláv ipari érdekeltségekkel a jugoszláv selyemipar kölcsönös váló el-látása és egyéb támogatása ügyében.

— Időjárás. A budapesti meteorológiai intézet pénteki jelentése: Változó, egyelőre hideg idő várható, helyenként havazással. Később hőemelkedés valószínű.

— A beogradi királyi gárda hangversenye Novisadon. Novisadról jelentik: A beogradi királyi gárda szimfonikus hangversenyt tart Novisadon. A műsoron *Beethoven* Csajkovszki és más klasszikus művészek darabjai szerepelnek.

— Merénylet *Dortén* ellen. Düsseldorfból jelentik: *Dorténre*, az illegális kormány elnökére több revolverlövést tettek. Hír szerint elbocsátott szeparatisták voltak a merénylők, akik tettük elkövetése után Németország meg nem szállott részeibe menekültek.

— **Udvarmester a császár ellen.** Sedlitz gróf, Vilmos császár volt udvari marsallja emlékiratokat írt a volt császárról. Emlékiratai nagy feltűnést keltettek s már a hatodik kiadást érték el. A császár jellemzése e könyvben kiméletlenség dolgában mindazokat a munkákat felülmúlja, melyeket a császár környezetéhez tartozott személyek ezideig kiadtak. A jobbradikálisoknál Sedlitz gróf könyve viharos felháborodást keltett. A tisztí egyesület becsületfosztó határozatot hozott ellene. Az arisztokraták minden érintkezést megszakítottak vele. Sedlitz gróf kijelentette, hogy könyvével a népet akarta óvni attól, hogy a jövőben hasonló kormányzást kívánjon magának.

— **Becskeréken leszállítják a pótdótot.** Becskerékről jelentik: A város költségvetése elkészült, amely szerint a községi pótdótot a jövő évre 45 százalékkal leszállítják. A költségvetés nyolc milliónyolcszáz ezer kintárt tesz ki.

— **Elűtötte az autót.** Noviszadról jelentik: Klein Márkus negyvenkét éves siketnéma pékségét pénteken este egy katonai teherautó eűtötte. Súlyos sérülésével beszállították a kórházba.

Footballbírói tanfolyam. Felhívom azokat, akik bírói tanfolyamot óhajtanak hallgatni, jelentkezzenek legkésőbb 1924 január 6-ig írásban Orosics Vince bírótestületi titkárnál (Városháza I. em. 51. szám.) A tanfolyam január 9-én kezdődik. Orosics titkár.

— **Egy budapesti tőzsdebizománnyos följelentést tett maga ellen.** Budapestről jelentik: A *Stern és Társa* Gyep-uccai tőzsdebizománnyos cég egyik beltagja, Weiss Sándor pénteken megjelent a főkapitányságon, százötvenmillió korona tőzsdedifferencia miatt följelentette magát és kérte őrizetbevételét. Weiss Sándor eljárását azzal indokolta, hogy egy követelését egyik ügyfele nem hozta be idejében, a hiányt nem tudta pótolni és attól tartott, hogy többi ügyfelei megrohanják, ezért kéri őrizetbevételét. A rendőrség a furcsa kérést teljesítette is.

— **Sikkasztásért följelentett bankigazgatóság.** Noviszadról jelentik: A Szrpszka Fruskagorska szremszki-karlováci bank fizetéseképtelenségét jelentett be. Az osijeki szerb takarékpénztár most feljelentést tett a bank ellen sikkasztás miatt. Az osijeki takarékpénztár ugyanis ezelőtt két héttel huszezer dinárt utalt át a bank útján, hogy fizessék ki a szremszki-karlováci szerb egyházmegyének. A bank azonban a pénzt más célra használta fel. Több letartóztatás várható. A jövővi bank bukása, amely sok kisebb érdekeltséget is magával rántott, nagy feltűnést keltett.

— **Szenta város költségvetése.** Szentáról jelentik: Senta város 1924. évi költségvetését szombaton fogja letárgyalni a városi tanács. Az ülésen foglalkozni fognak a tisztviselő-redukció kérdésével is, amit főleg pénzügyi okok tesznek szükségessé. A tanács azzal a tervvel is foglalkozik, hogy a kvalifikálatlan tisztviselőket elbocsájtja és helyettük vissza veszi az elbocsájtott régi tisztviselőket.

— **Merénylet készült Kahr bajor főbíró ellen.** Münchenből jelentik: A rendőrfőnökséghez nemrégiben jelentések érkeztek arról, hogy a főállambiztos ellen merénylet készült. Az azonnal megindított vizsgálat során letartóztatták Hans Barthel szászországi születésű színészt. Barthelt, aki beismerte, hogy a főállambiztos le akarta lőni s erre a célra már kémlelődött is, átadták a bíróságnak.

— **A szentai tűzoltótestület szilveszter estéje.** Szentáról jelentik: A sentai önkéntes tűzoltótestület december 31-én este a Royal és az Eugen szállók nagytermében szilveszterestét rendez.

— **Megnyit a szentai Francia Klub könyvtára.** Szentáról jelentik: A Senta Francia Klub könyvtára és blyasóterme megnyit és az a közönség rendelkezésére áll.

— **Befejezték a szentai alsóvárosi templom restaurálását.** Szentáról jelentik: A sentai alsóvárosi templom restaurálását befejezték és a templomot egy erre kijelölt bizottság már át is vette.

— **Gazdát cserélt a szentai Városi kávéház.** Kaupert Boldizsár tulajdonát képező sentai Városi kávéházat megvásárolta Bergel Leó sentai borkereskedő, aki a kávéházat karácsonykor nyitja meg.

— **Táncmulatság a szubotcai Népkörben.** A szubotcai Népkör választmánya elhatározta, hogy december 26-án, karácsony másnapján a kör helyiségében táncmulatságot rendez.

— **A szubotcai Narodna Obrana közgyűlése.** A szubotcai Narodna Obrana vasárnap délelőtt 11 órakor a Salome-bár helyiségében közgyűlést tart.

— **A mexikói polgárháború.** A Times jelenti, hogy a mexikói kormánycsapatok változó szerencsével harcolnak a felkelőkkel. Obregon tábornok megverte a felkelőket, viszont Apiszói mellett a kormánycsapatok szenvedtek vereséget.

— **Halálozás.** Kuzmán Miklós a bezdáni takarékpénztár és ármentesítő társulat igazgatója, törvényhatósági bizottsági tag december 18-án 57 éves korában meghalt. Az elhunytat kiterjedt családja és rokonsága gyászolja.

— **A zsidó hitközségi választás Kikindán.** Kikindáról jelentik: Kikindán is december 31-én járna le a régi előjáróság és választmány mandátuma. A régi elnök, illetőleg az elnök elhalálozása folytán az ügyeket vezető alelnök dr. Wolf Lipót tizenöt éves működése után vissza akart vonulni és helyét Frankl Jakab szentegyleti elnöknek átadni. A két párt az egység megvédése szempontjából abban állapodott meg, hogy a jelöltekét ráveszik, hogy lépjenek vissza egy harmadik neutrális jelölt javára. Ez meg is történt és a szerdai össgyűlésen egyhangúlag Guttman Miksa bankigazgatót jelölték elnökül, alelnökül Reich Vilmos fakereskedőt. A választás, mely most már nyugodt lefoyasimák ígérkezik, karácsony napján lesz.

— **A Szombori Amatőr szilveszter estéje.** Szomborból jelentik: A Szombori Amatőr futball egyesület december 31-én este fél 9 órai kezdettel, változatos műsorral szilveszter estélyt rendez a Sloboda nagytermében. Az estélyre külön meghívókat nem bocsátanak ki.

— **Szerencsétlenség a »Patria« szérumgyárban.** Rózsa Mihály szérumgyári munkás pénteken délelőtt az egyik gépnél dolgozott, amikor a gép kereke elkapta kezét és az ujjait letépte. A szerencsétlenül járt munkást beszállították a kórházba.

— **Felülvizsgálták a szubotcai ovodákat.** A szubotcai tanfelügyelőség részéről pénteken felülvizsgálták az ovodák működését. A bizottság mindegyik intézetből a legnagyobb meglepéssel távozott.

— **A Müpártolók Köre karácsonyi szindarab próbái nagyban folynak.** 25-én este színre kerül »A Nani« énekes és táncos népszimű; 26-án délután 4 órakor gyermek- és népeledás lesz, színre kerül »Az elvarázsolt huszár«, melynek keretében a kör kis gárdájának mintegy 20 tehetséges gyermek-tagja szebbnél-szebb számokkal szerepel. Mindkét előadásra jegyek már kaphatók.

— **Megjelent a Nyugat karácsonyi száma.** Babits Mihály, Osvát Ernő és Gelléri Oszkár szerkesztésében megjelenő Nyugat karácsonyi száma most jelent meg az eddigiekénél is kiválóbb tartalommal. A lapot Tóth Aladár cikke vezeti be »Kodály és Psalmus Hungaricus« címmel. A gazdag tartalomból kiemelendő: Kosztolányi Dezső: Lassan, lefelé (vers), Lengyel Menyhért: Seheresáde (Operák felé), Földi Mihály: Egy nagy tehetség a csöndben, Schöpplin: Aladár: Mariska halála (novella), Babits Mihály: Utolsó Ady könyv, Lesznai Anna: »Ardeli hold« (vers), Bíró Lajos: Amon és Psziche (regény, vége), Nándor: Huysmans. A »Figyelő« rovat-Nándor: Huyemans. A »Figyelő« rovatban Kosztolányi Dezső, Tóth Aladár, Balint Aladár, Szini Gyula, Földi Mihály, Schöpplin Aladár, Révay József és más kiváló írók írtak érdekesebbnél érdekesebb cikkeket. A karácsonyi szám ára 30 dinár és megrendelhető az Athenacum könyv és hírlapterjesztő vállalatnál Szubotcán, Alekszondrava ul. 5.

— **Órlási érdeklődés előzi meg a Sand kabaréval és táncos egybekötött kacsagató Szilveszter-estélyt.** mely december hó 31-én lesz megtartva a Beograd-kávéházban este 9 órai kezdettel. A műsor számait a legújabb kupték, ének- és táncszámok, alkalmi tréfák és bohózatok alkotják.

— **Halvacsona és disznótör a Lloyd éttermében.** A subotcai Lloyd éttermében, amely rövid idő alatt Subotica lelegegánsabb és legdisztintíváltabb étterme lett, szombaton este halvacsona, vasárnap este disznótörös vacsona lesz a Lloyd tagjai és azok családtagjai részére. Mindkét este Bodrics Miska telicszenekarával hangversenyez.

— **Ami Önnek kell, az — Elsafluid!** Ez az igazi háziszser, mely megszünteti fájdalmait! Próbaküldemény 27 dinár. Feller V. Jenő gyógyszerész, Stubica-Donja, Centrál 185. sz. (Hrvatska).

Mindennemü férfi- és nőikalap alakítás és vasalás a legajabb divat szerint készül

SILD KALAPIPAR

Subotica, Csirke-piac. 9284

A legszebb orosz dalok:

Bajkál keringő, Xénia Fedorovina, Ne sirj, ne sirj, Szellők szárnyán, Volga, Volga. Moravetz kiadás, mindenütt kaphatók.

Foltmentes fehér

tükröket

fekete és kék árnyalat nélkül, garancia mellett készít csak

„VITRUM“ NOVISAD

Futoški put 84-a. — Üvegcsiszolás.

Képviselet Subotcán: NAGY MIHÁLY üvegkereskedése

TŐZSDE

Noviszadi terménytőzsde, dec. 21-én. Irányzat lanylia, forgalom normális, főleg tengerit kerestek, összforgalom 70 vaggon. Buza bacska 335—336 dinár, Tengeri prompt 240 dinár, ótengeri 255 dinár, januári 240 dinár, márciusi 30%-os kassza 250 dinár. Liszt 2-es 455 dinár, 6-os 217.50 dinár. Árpa 275 dinár, Zab 225 dinár. Korpa 140 dinár.

Beograd, december 21. Zárlat: Amsterdam 33.95, Bécs 0.1248, Budapest 0.49, Bukarest 45.75, Genf 15.49, London 387.40, Milano 384.25—384, Newyork 88.40, Páris 460—459, Prága 260.50—260, Szaloniki 142, Szófia 66—62.

Zürich, december 21. Zárlat: Newyork 573 háromnegyed, London 25.02, Páris 29.62, Milano 24.83, Prága 16.80, Budapest 0.0302½, Beograd 6.50, Bukarest 2.95, Szófia 4.05, Bécs 0.0080 háromnegyed.

Budapest, december 21. A devizaközpont hivatalos árfolyamai: Beograd — Dinár 241—255, London 92900—93200, Angol font 93200—97600, Páris 1105—1171, Frank 1120—1186.

— **Értéktőzsde.** A tőzsdén karácsony közeledtére ünnepi hangulat uralkodik. Üzletkötések gyér számban fordultak elő. A második féldőben elevenebb lett a forgalom. **Tőzsdedzrílat** (ezer koronában): **Bankok:** Angol Magyar 85, Bosnyák agrár 45, Hazai 210, Szlavon jelz. 31, Lloyd-bank 18, Cseh iparb. 22, Magyar Hitel 555, Leszámítoló 107, Osztrák Hitel 161, Keresk. bank 1160. **Takarékpénztárak:** Belvárosi 38, Egyesült főv. 202, Ált. takaré 140, Moktár 175, Pesti Hazai 3740. **Biztosítók:** I. Magyar Bizt. 5500, Fonciére 235. **Malmok:** Backmalom 79, Borsod-miskolci 91, Concordia 72, I. bpesti gm. 168, Gizella 49, Hungária 87, Királymalom 41. **Bányák és téglagyárak:** Beocsini 1050, Szentlőrinci 130, Kohó 790, Istvántégla 53, Drasche 300, Magnezit 2700, Aszfalt 43, Ált. köszénb. 2400, Salgó 588, Ujlaki 265, Urikányi 1775. **Nyomdák:** Athenaeum 460, Franklin 215, Globus 53, Kunossy 22, Pallas 48. **Vasművek és gépgyárak:** Gazd. gép 122, Fegyver 1350, Frankl 95, Ganz Dan. 4500, Ganz vill. 2000, Hofherr 180, Láng 135, Lipták 18, Magyar acél 220, Rimamurányi 101, Roessemann 48, Schlick 92, Mérleg 21. **Különtétele vállalatok:** Ált. gázizzó 30, Baróti 19, Horvát cukor 765, Fővárosi sör 42, Mütrágya 222, Karton 92, Klein 24, Cukor 2925, Östermelő 210, Vasut-forg 190, Mezőgaz. ipar 322, Interexim 41, Phöbus 42. **Falpari vállalatok:** Mercurfa 19, Guttman 648, Hazai fa 152, Honi fa 10, Málomsok 15, Ofa 520, Szlavónia 62, Nasici 1905, Viktoria butor 11, Zentai 175. **Közlekedési vállalatok:** Adria 445, Atlantika 44, Közúti 30, Délvasut 93, MFTR 350, Nova 124.

OSRAM
ÉGŐT
vesz és használ az egész világ

OSRAM
NITRA

OSRAM
fehérítést kell a villanykörtén látrunk

NYILTTÉR.

Felhívás.

A suboticei zsidó hitközség ellenzéki pártjának t. tagjait tisztelettel felkérjük, hogy szavazati jogaiknak biztosítása céljából f. 1923. évi zsidó hitközségi adójukat a hitközségi pénztárnál haladéktalanul kifizetni sziveskedjenek.

9615

A pártelnökség.

Dombornyomdai levélpapírok, névjegyek, címkék gumirozott p. piron, bármily cakkos kivágással, cegkarták, mindenféle veszői munkák, litografált részvények, betétkönyvek, csekk-könyvek, címkék stb. Üzleti könyvek, irkák, noteszok. Dobozgyáram készit dobozokat minden kivitelben, legizlesebben és legutányosabban

FISCHER ERNŐ

litografial műintézete Subotica, Pašičeva ulica 9. Telefon 62. Üzleti könyv, dobozgyár és dombornyomda Karadžičeva ulica 26. Telefon 341. Kérjen árajánlatot. Legalkalmasabb karácsonyi ajándékok: dombornyomású levélpapír és névjegy.

Éjjeli üzlet házzal italméressel, 50 éve fennáll, 6 szobával, szalonnal, butorozva, magánlakással, Elk-zongoráva készpénzfizetés ellenében 500.000 dinárért azonnal eladó. HEINL Madjarska ulica 9. szám Varaždln vag. I. Kramer özvegye Osijek, Kapucinski u. ica 10. — 9424

Tartós, vízhatlan szigetelő és tetőfedő anyag!

Nedvesség ellen évtizedek óta ismert és kipróbált anyag

RUBEROID

kátránymentes tehát a tartáshoz szükséges mázolás fölösleges. — Mintákat és költségtervezeteket küld

Hrvatska Industrija Katrana d. d. Zagreb

Trenkova ulica 18. — Telefon 364.

1575

Az „UNION“ Gőzmalom R. T. Osijek keres azonnali belépésre

almolnárt

aki hasonló minőségben nagy automatikus malomban már működött. Bizonyítványmásolatokkal és lehetőleg fényképpel felszerelt ajánlatok fenti malomhoz intézendők.

9531

ELADÓ

ujonnan érkezett sarnak, sirava, beluzsistani, afganistani és minden másfajta

perzsaszőnyeg

kisebb és nagyobb, Nemzeti Szálloda 2. szoba. DRAGUTIN NIKOLIĆ.

9517

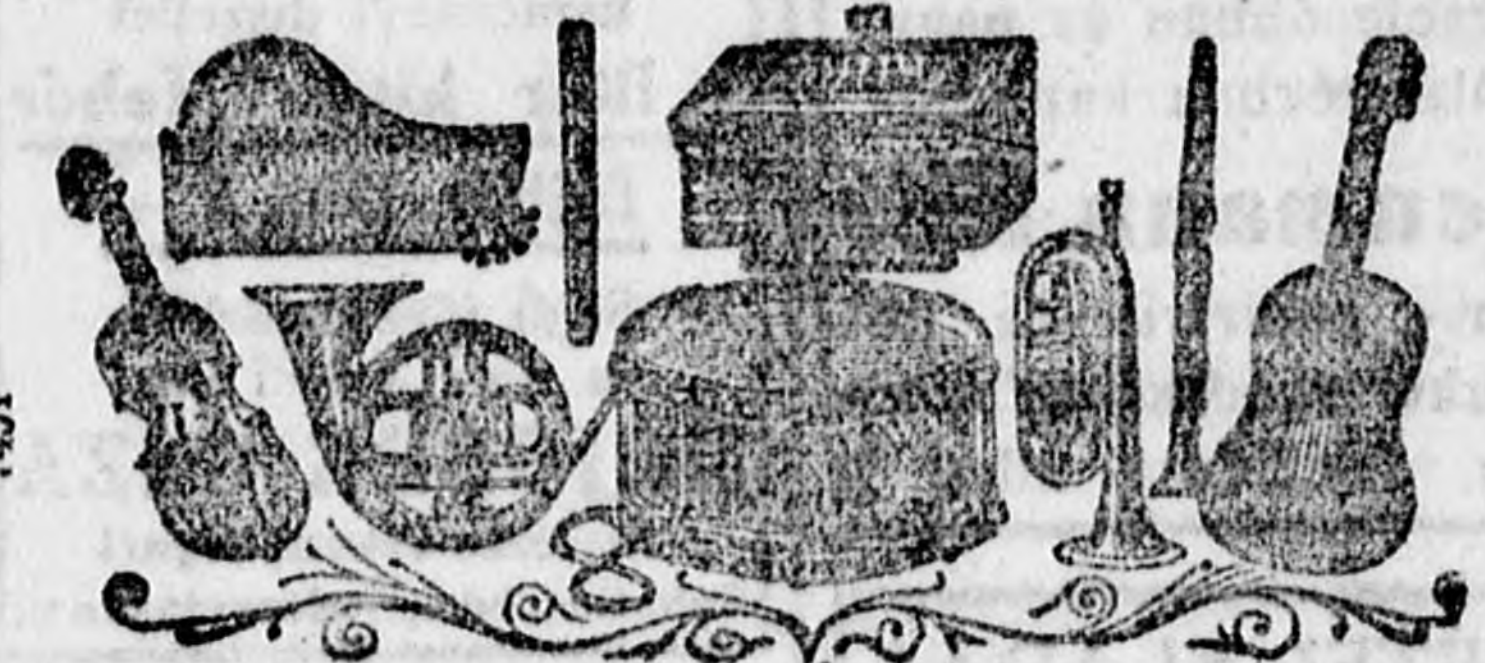
Eredeti perzsaszőnyegegek

néhány gyönyörű példány olcsó áron eladó.

Legalkalmasabb és legértékesebb karácsonyi ajándék

Megtekinthető

Weitzenfeld és Társa cégnél Subotica, Városi-bérpalota.

Uj zongorák megérkeztek. Angol és bécsi szerkezettel, remek hanggal. Wirth, Arszte, Produktiv, Stigl. Dör Lira, Lauberger gyártmányok kaphatók. O csóbban, mint bárhol. Részletfizetésre is. **KAIN HANGSZERÉSZ városi székház.**

7451

Vadászok!

vadászfegyverüket és lőszerszükségletüket legolcsóbban

V. Bata Sin

cég Subotica Kralja Aleksandra ulica 7. vadászati cikkek nagykereskedésében szerzhetik be

Nagy raktár: Fabrique Nationale, Bayard, Ferlach és Suhl fegyverekben világhírű Janssen Fils & Co. belga fegyvergyár lerakata

Raktáron minden kaliberben. — Óriási választék. **Lőpor eladás! Árjegyzék ingyen!**

Nagy raktár még: Vadásztöltényekben és vadászfelszerelésekben, valamint revolverekben és browningokban. Vojvodina legelső és legjobb felaxerelt vadászati szaküzlete. Tessék próbarendelést tenni! Nagyban és kicsinyben!

EXPORT-CIPELÁ-nál NOVI-PADÉJ (BÁNÁT)

Cipők és harisnyák rendkívül olcsó áron

továbbá babakelengye, férfi- és női ruhanemű 40%-kal olcsóbb, mint bárhol másutt.

KÉRJEN ÁRJEGYZÉKET.

BÜKKHASÁB

vagontételben

I-a KÁLYHASZÉN

10 q felüli mennyiségben házhoz szállítunk. Továbbá igen **OLCSÓN APRITOTT FA** 10 q felüli mennyiségben míg a készlet tart „IGNIS“ tüzelőanyag kereskedése Subotica, Agina ulica 13. szám.

HÁZAT VESZEK

azonnal beköltözhető lakással a belér közelében.

Cim a kiadóban.

9637

2-3-4 szobás lakást

konyhával és mellékhelyiségekkel

keresek

lehetőleg a beltéren. Közvetítőt díjazok Cim a kiadóban. 8980

Magyar-német levelezői és utazói

keresek azonnali belépésre. Szerbül tudók előnyben részesülnek. Weinmann Mór Subotica Strossmajerova ulica 22. szám. 9670

Mielőtt AJÁNDÉKOT vesz, tekintse meg a

REITTER DROGERIA

raktárát, SUBOTICA városházával szemben, ahol a legalkalmasabb és legolcsóbb **KARÁCSONYI** és **ÚJÉVI AJÁNDÉKOT** veheti. Legfinomabb francia **PARFÜMÖK** nagy választékban kaphatók. 7990

KANADÁBA,

vagy más tengerentúli államba utazni óhajtoknak pontos és bő felvilágosítással szolgál

BÜRO „AMERIKA“

Novi-Sad, Kralja Petra ul. 11. — Telefonszám 52. 9636

OLCSÓ TÜZIFA

vegyes, gyertyán-, bükk-, szil- és akácfa

150 korona

9426

apritva, házhoz szállítva, — amíg a készlet tart.

Birkaš i Drug Subotica

Save Tekeli ul. (Halaški put) Telefon 5-24 és 88.

Modern

Röntgen-gép

csövekkel eladó

Bányai, Subotica, Tolstojeva ul. 14.

7195

Boldog

8831

KARÁCSONYI ÜNNEPE

lesz, ha

FÜSZER- és CSEMEGEÁRUKAT

valamint

KARÁCSONYI AJÁNDÉKOKAT

SÁGINÁL vásárol! SUBOTICA (Huspiac)

9482

dec. 20-tól
csütörtöktől-
dec. 23-ig
vasárnapig

Litka

Boris Godunov

nagy dráma 6 fölvonásban
Főszereplők: PAUL HARTMANN, HANNI WEISSE
GINA KELLY

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetűs és címszó
kötészetesen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din.
Állatkeresők az apróhirdetési díj felét fizetik.
Előfizetési díj havonta 45 din, negyedévre 135 din.
Kérdezőkérdezőkhez válaszlevegő melléklendő.

Gazdasszonyoknak elmenne 28
éves asszony magányos ur-
hoz, vidékre is. Cim: Asz-
alos Ferencné Subotica,
Városi bérpalota, feleme et
2. ajtó. 9657

Egy ház nagy telekkel,
nagy magtárral, Ilirka uli-
ca, volt Tuba-utca 6. sz.,
eladó. Felvilágosítást ad
Gergics Antal, barátok-
temploma mellett, 6. sz.

Palicson eladó egy háló és
ebédlő. II. Fenyvessor 155.
950.

Szmírnaszőnyeg kézzel
csomozott január hó 10-g
olcsón árusítatik Braun
I és cégnél Főter. 9630

Karácsonyi ünnepekre
legolcsóbban
vásárolhat

fűszer-, csemegeárakat és
karácsonyi díszeket
1 liter kitűnő fehér

fajbor Din. 5.—

Saját főzésű törköly
és szilvórium!
NOJCSEK GÉZA
fűszerkereskedő cégnél
Subotica, Bene Sudarevičeva u.

Gyönyörűen enklő ka-
nári madarak eladók. Fel-
világosítást Athenaeum bi-
detési iroda ad. 9656

Női felöltők 20—30 szá-
zalekkel leszállítva Eisler
szónál Baratok templom-
során. 9631

KOŽARSKA TRGOVINA
JOVAN MAŠIĆ
Novisad, Pašičeva ul. br. 6.
Potrebuje jednog starijeg
pomoćnika.

Egy 8 HP. lánccos magán-
járó fiatal Schuttevert gyü-
rűs csapágyas cséplővel és
egy 6 HP. benzinnemű
kocsival és körfűrészes
elüggősen eladó. Cim Te-
szky Rudolf Ada. 9523

Közö

dec. 20-tól
csütörtöktől-
dec. 23-ig
vasárnapig

A forradalom gyermeke

dráma 5 fölvonásban
Főszereplő: OSKAR BEREGI

Eladó Benz-féle nyersolaj
motor 70 HP. Üzemben
megtékinthető Tucakov Mi-
lannal Vel.-Kikinda. 9538

Erős pálinka és alma el-
sőrangu p rteka, olcsó, a
ki venni óhajt, forduljon az
Irodához, Irodához,
Aleksandrova 9. Subotica.

Használt fél hálósobabutor
tűkőrrel ebédlőállvány, nagy
ebédlő asztal eladó P-
tanska u. 5., üzlethely-
ségben. 9675

I-a búkkhasáb tűzifát,
búkkhasíványt, fenyő-
rudat, minden minő-
ségű termé-követ ut-és
házépítéshez, valamint
aprókekszot a Bánát és
Bácska részére min-
denkor versenyképes
áron prompt szállít:
„Jugo-Romana Impex“
ALEXANDER WOLF
V. Kikinda :: Telefon 98

Jóforgalmu szálloda eladó
vel.-becskereki vasúti ál-
lomással szemben. Felkérem
a somborvidéki kormar-
rost, jöjjön azonnal. Schrei-
er Antal Vel.-Becskerek

Megvételre keresek 12—16
loerős használt motort, bár-
milyen szerkezetű. Választ
kérem a gépleírásával ár-
megjelöléssel László Márton
gépműhely Apatin 9686

Használt férfiruhák olcsón
elad k. Friedmann, Bro-
zov ul. 1.

KÜLÖNFÉLE

Keresek a város közepén
egy butorott, különbejáru-
tu szobát és egy személy-
re berendezett irodahelyi-
séget lehetőleg telefonnal.
Ajánlatokat »9462« alatt a
kiadóba kér. 9462

Szenved hajhullásban?
Fejkorpában? vagy fej-
viszketegségben? Tegyen
kísérletet a »Nyirfahajviz-
zel« (Birkenwasser) s ön
is megelégedett lesz. Kap-
ható Illés-gyógyszertárban,
a főpostával szemben.

Keresek 1—2 butorozott
szobát egyedülálló ur ré-
szere és egy kisebb szobát
Drag. Lj. Jovanovics Subo-
tica Cara Dusana u. 8.
Telefon 543. 9654

Új zongorák megérkeztek.
Angol és bécsi szerkezet-
tel, remek hanggal. Wirth.
Arzte Produktiv. Stingl.
Dör Lira, Lauberger gyárt-
mányok kaphatók. Olcsób-
ban, mint bárhol. Részlet-
fizetésre is. Kaim hangsze-
részt, városi székház. 7451

Jó bornak
nem kell cégér!
A jó bort
Gálnál
9659
kapja!!
Zmaj Jovina ul. 6.
(volt Jókai-u.)

Műfogakat, fogtöméseket
olcsón részletfizetésre ké-
szítetek. Foghúzás fájdalom-
mentes. Dr. Blum Subotica,
Városházter. 9633

Atadó lakás, mely all két
szoba, konyha és spejzből,
teljes berendezéssel eg ütt,
Cim a kiadóban. 9667

Elvesztett Tumbász István
névre szóló fegyvertartási
engedély. Megtaláló adja
le a rendőrségben. 9679

Gépezetek és cséplőgéptu-
lajdonosok zsebnapiára az
1924. évre csinos kemény-
kötésben megrendelhető a
„Kurir“ könyvkiadónál Su-
boticán.

Önálló
asztalos és kárpitos
segédeket
állandó munkára fel-
vesz Meleghy A. Pál
butoriparvállalat Vel-
Becskereken. 9677

Olcsó föld árendába kisebb
és nagyobb részekben bé-
relhető, aki bérelni óhajt,
forduljon az Információs
Irodához, Alexandrova 9.
Subotica.

LEVELEZÉS

Közös háztartásba lépés,
házasságban csatlódt, el-
válóban lévő, középkorú,
szőke, fess, józan, vagyo-
nos, jó jövedelmű orvos,
oly kimondottan sikkes és
fess, 30 év korú, megfe-
le ő vagyonu urnóvel, ki a
csendes úri életet keresi.
Kalandornők kíméljenek.
Tfoktartás becsületsszóval
biztosított. Részletes, arc-
képes ajánlatokat „Repre-
sentáló“ jellegre kiadói-
vatalba kérnek. 9691

Gyermekhez ajánkozik
árván maradt fiatal úri-
aki a megélhetés nehézsé-
geivel küzd. „Hálás“ jellegre
kiadói-vatal. 9658

Eladó ház

mely Suboticán a vá-
ros központjában a
legforgalmasabb helyen
szalon fekszik. Épít-
kezésre üzleti helyisé-
geknek igen alkalmas.
Bővebb felvilágosítást
dr. Vojnits Tuncica Ist-
van ügyvéd Subotica ad

A kereskedelem minden
ágában jártas agilis keres-
kedő, 36 éves izr. vállalásu,
horvát, német és magyar
nyelvismerettel, mint utazó
(képviselő) állást keres.
szíves megkereséseket a
kiadóhivataltovábbit. „1924“
jellegre. 9661

Száraz tűzifa

házhoz szállítva legol-
csóbban beszerezhető

Löwinger

fakereskedésében
Save Tékellje 23.
(volt Halasi ut)

Telefon 976.

Az összes gőzgépekről
vizsgázott, a gépszere-
sekben és műhelyi munkák-
ban nagy gyakorlatú bíró
benzin és szivógázmoto-
roknál jártas gépész, nő,
állást keres január 1. belé-
pésre. Eivállat hármnemű
famegmunkálótelep, maion
és téglyárat. Megkeresé-
sek Morvai Gyula, Novi-
Pecsej küldendők. 9629

Jó megjelenésű elárusító
kisasszony felvetetik azon-
ni belépésre Brunner
Gyula cukorka üzletébe. 9648

Tanítónőt keresek, kitől ke-
reskedelmiből hetenként
pár órát vennék. A ajánla-
tot „Vidoki“ jellegre a ki-
adóba kérék. 9631

FOTÓZALON
SUBOTICA

LEGSZEBBEN
LEGOCSÓBBAN

KÉSZIT
FÉNYKÉPEKET

FOGLALKOZÁS

Szelepes vezérművekről
vizsgázott gépész üzemmű-
állást keres február 1-ére.
Ajánlatokat „szakképe“
jellegre a kiadóba kér 9540

Takarítónőt keres egész
napra a Korona gyógyszer-
tar, városház épü et. 9505

Utazót, megbízhatót, in-
telligens, kellemes megje-
lenésű urat, horvát-német
nyelvtudással, keres papir-
és írószernagykereskedés.
Szakutdás megkivántatják.
Írásbéli ajánlatokat „Stal-
no“ jellegre a kiadóhivatalt
továbbit. 9325

Hazai és külföldi

művészek

garantált, eredeti

festményei

olcsó áron vásárolhatók

„KURIR“ képszalonjában

KELETEUROPAI KERESKEDELMI

R. T.

EAST-EUROPEAN TRADING COMPANY

Ltd.

BEOGRAD, KRALJA PETRA UL. 52-54.

Táviratcim: EASTRAD
TELEFONSZÁM: 32-73.

Angol textilárak gyári raktára.

CSAK NAGYBAN

9311

Olcsó karácsonyi vásár!

Férfi- és női divatcikkek, HARISNYÁK, keztyűk, selyemsálak
férfi ingek, nyakkendők, gallérok feltűnően olcsó árak mellett

SAJÁT ERDEKÉBEN GYŐZŐ DJÖN MEGI

Krausz Béla és Társa divatáruháza

SUBOTICA, RUDIČEVA ULICA 2. SZÁM.